

Kent Işıklarında Okunması Zor Bir Kitap! "Gökyüzünü Tanıyalım"

Bulutsuz ve Ay'sız bir havada, kent ışıklarından uzak bir yerde geceleyin gökyüzüne baktığınızda binlerce yıldız görürsünüz. Uzayın derinliklerine bakmak ürpermenize neden olabilir. Samanyolu'nun, kuyruklu yıldızların, zaman zaman kayan göktaşlarının insanı etkilememesi olanaksız. Gökbilimle hiç ilgilenmemişseniz gökyüzü yıldızlarla dolu gibi gelebilir, oysa gökte yıldızların dışında da çok sayıda gök cismi vardır. Gökyüzüne çıplak gözle ya da daha ayrıntılı incelemek için teleskopla bakılabilir. Ama neye, nasıl bakılacağı, yıldızların nasıl konumlandığı gibi şeyleri bilmek için gökbilimle ilgili yayınları okumak gerekir. Bunlardan biri de TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları'nın 1997'de yayımladığı "Gökyüzünü Tanıyalım" adlı kitap. Amatör gökbilimciler için popüler dilde yazılmış az sayıdaki yayından biri olan bu kitap, gökyüzüne bakan herkes için bir başvuru kaynağı. Kitabı Prof. Dr. Mehmet Emin Özel ve Doç. Dr. Ahmet Talat Saygıç hazırladı. Biz de Doç. Dr. Ahmet Talat Saygıç'a araştırmalarını ve kitabın hazırlık aşamasından basılmasına kadar geçen süreci sorduk.

Bilim ve Teknik Dergisi:

Araştırmalarınızı nasıl yapıyorsunuz?

Doç. Dr. Ahmet Talat Saygıç:

Araştırmalarım iki ana konuda yoğunlaştı. Biri gözlemsel astronomi; bu alanda "felaketli yıldızlar" da denilen katakлизмik değişen yıldızların tayfları üzerinde çalışıyorum. Öteki de 1996'da okullarda seminerler vererek başladığım, "Gökbilim

Halk Eğitimi" olarak da adlandırdığım çalışmalar. Tüm çalışmalarımı bir grupta beraber yapmaktan özellikle zevk alırım ve öyle daha verimli olurum. Öğrendiğimi hemen aktarmayı severim. Çalışmaya başlarken o çalışmanın adının anlamından başlar, geniş bir kaynak taraması yapar, çalışmanın ilerlemesi sırasında adım adım tanımlamalara önem veririm. Her çalışmanın mutlaka somut bir amacı olmalıdır. Bu amaca nasıl yaklaşılacağını araştırmacı önceden planlayabilmelidir.

BTD: Kitabı hazırlamaya nasıl karar verdiniz?

Dr. Saygıç: TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi Uzay Bilimleri Birimi'nde, Prof. Dr. Mehmet Emin Özel ve Prof. Dr. Dursun Koçer liderliğinde bir çalışma grubu içinde başladık. "Gökyüzünü Tanıyalım: Geceleyin Gökyüzü" adıyla ilk örneklerini gerçekleştirdik. İlk baskı kâğıtlarını TÜBİTAK Gebze Matbaası'na neredeyse biz taşıdık. Daha sonra Şişli'de bir ses stüdyosuna giderek ilk kasetleri seslendirdim. 75 sayfalık bu kitabın kapağını kes-yapıştır yöntemiyle ve işırtolu kalemle yaptım. Kitap basıldıktan sonraysa, beş yüzer adetlik birinci ve ikinci baskıları İstanbul'daki büyük kitapçılara konsinye olarak bırakarak tanınmasını ve satılmasını sağladık. Daha sonra Prof. Dr. M. Ali Alpar'ın önerisiyle bu kitap TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları için hazırlandı. Yazarları Türk olan Popüler Bilim Kitaplarından üçüncüsü bu kitaptır.

BTD: Bu kitabı hazırlarken amacınız neydi?

Dr. Saygıç: Özellikle ilk ve orta öğretim düzeyinden başlayarak, gökbilim eğitimi almamış yetişkinlerin de rahatlıkla okuyabileceği, geceleri gökyüzünü tanıma kitabı oluşturmak, insanların ilgisini bu konuya çekmek, gelişmiş ülkelerin gökyüzüyle ilgili çalışmalarının nedenlerini ve bizim insanımızın da bu çalışmaların farkına varmasını sağlamaktı. 14. baskısı yapılan ve 30.000'in üzerinde bir satış sayısına ulaşan kitabın geniş bir okuyucu kitlesine ulaştığını ve görevini bir klasik kitap gibi yerine getirdiğini görüyoruz.

BTD: Kitapla ilgili olarak başınızdan ilginç bir olay geçti mi?

Dr. Saygıç: Bu kitabı okuyarak yetişen bir genç, bugün önemli bir şirketin başında yönetim kurulu üyesi. Kitap kendisini o kadar etkilemiş ki yaptıkları büyük inşaat projelerinden birinin adını Latince "yıldız takımı" anlamına gelen Astrum olarak

belirlemişler. 100 m yüksekliğindeki beş bloğu bir takımyıldız gibi araziye yaymışlar. Bununla da kalmayıp, bloklardan birinin üzerindeki 3,5 m çapındaki kubbenin içine 35 cm çaplı bir teleskop yerleştirmişler. Güzel bir gökbilim kütüphanesi de inşa ediyorlar. 2009 Dünya Astronomi Yılı; onlar da Mayıs'ta 1400 aileye bu gözlemevini ve kütüphaneyi armağan edecek. Kimbilir, bu kitap daha kaç okuyucunun anılarında yer etti, çeşitli projeler gerçekleştirmelerine neden oldu ve hayatlarına yön verdi...

BTD: Kitabınızın dünyada örnekleri var mı?

Dr. Saygıç: Kitabımızın dünyada örnekleri elbette var. Biz de bu kitabı hazırlarken benzerlerinden kaynak olarak yararlandık. Ancak daha çok kendi yağımızla kavru olarak, ülkemize özgü, neredeyse klasik bir kitap oluşturduk.

BTD: Kitabı alan okurlarınız nele dikkat etmeli?

Dr. Saygıç: Kitap teknik olmayan bir dille yazıldığı için hemen hemen her yaş grubu kolaylıkla anlaşılır buluyor. Artan kent ışıkları bu kitapla çalışmayı zorlaştırabilir. O nedenle okuyucularımıza olabildiğince karanlık gökyüzüne ulaşmalarını öneriyoruz. Yaz aylarında tatile çıkarken kitabı yanlarına alıp küçük sahil kasabalarında karanlık gökyüzünü yakalamalarını öneriyoruz. Artık gelişen teknoloji mp3 gibi ses dosyalarını her ortamda dinlemeye olanak sağlıyor. Kitabımızın yeni baskısını hazırlıyoruz. Bir-iki aya kadar TÜBİTAK'a sunacağız. Ses kasetleri yerine CD ve mp3 ses dosyası seçeneklerini önereceğiz. Gök atlasını daha da geliştirerek dizüstü bilgisayarı olan okuyucularımıza kitabımızı, ücretsiz yüklenebilen ve Türkçesi de olan "Stellarium" adlı küçük bir programla birlikte kullanmalarını önereceğiz. "Celestia" adlı ücretsiz bir başka programı da öneriyoruz. Bu programların adresleri şöyle: www.stellarium.com ve www.shatters.net/celestia/

BTD: Okurlarınıza söylemek istediğiniz bir şeyler var mı?

Dr. Saygıç: Bu kitabın okuyucularına vermek istediğimiz en önemli mesajlardan biri de bilim insanlarına, mühendislere, mimarlara, doktorlara, sanatçılara, ticaret adamlarına, hukukçulara, politikacılara gökyüzünün eşsiz güzelliğini, büyüklüğünü, olanaklarını hissettirmek ve gelişmiş toplumların uzay çalışmalarının gerisinde kalmamak, geleceği gecikmeden kurmak gerektiğini anlatmak.